

Ministerie van Economische Zaken

Onderzoek naar tenderkostenvergoedingen bij ingetrokken aanbestedingen

Eindrapportage

Maarten Batterink, Bart de Haan, Irene Mulder, Jan-Pieter Papenhuizen

15 december 2016, MB/rg/16.358

significant.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

[Inleiding](#)

[Aanpak \(1-7\)](#)

[Resultaten \(1-6\)](#)

[Conclusies \(1-2\)](#)

[Bijlage A: Vragenlijst online-enquête](#)

[Bijlage B: Respons naar cpv-code](#)

Leeswijzer

In deze rapportage presenteren we de resultaten van het onderzoek naar tenderkostenvergoedingen bij ingetrokken aanbestedingen. Het gaat om een onderzoek dat in het najaar van 2016 is uitgevoerd. Het onderzoek heeft betrekking op aanbestedingsprocedures die in de periode 1 april 2013 tot 10 december 2015 zijn gepubliceerd op TenderNed. Hiernaast treft u de inhoudsopgave aan.

Inleiding

Achtergrond en aanleiding

De Aanbestedingswet 2012, op 1 april 2013 in werking getreden, is in 2016 gewijzigd. Tijdens het parlementaire debat naar aanleiding van de wijziging van de Aanbestedingswet, is behoefte ontstaan naar inzicht in hoe vaak in de afgelopen jaren aanbestedingsprocedures vroegtijdig zijn ingetrokken en hoe vaak dit tot een tenderkostenvergoeding heeft geleid. Het ministerie van Economische Zaken heeft met het oog op dit debat Significant gevraagd een onderzoek uit te voeren.

Doelstelling

De doelstelling van het onderzoek is om antwoord te geven op de volgende onderzoeksvragen:

1. Hoeveel aanbestedingen zijn in de periode vanaf 1 april 2013 tot en met 1 januari 2016 ingetrokken tussen het moment van indienen van de (laatste) Nota van Inlichtingen en het moment waarop de opdracht anders zou zijn gegund?
2. In hoeveel gevallen heeft dit geleid tot een tenderkostenvergoeding voor de betrokken inschrijvers?
3. Indien voorhanden, hoe hoog was dit bedrag?

Aanpak

Inleiding

In dit onderzoek is getracht om in korte tijd een zo compleet mogelijk antwoord te geven op de onderzoeksvragen. Hiertoe is gebruikgemaakt van de TenderNed-database als vertrekpunt. Sinds het van kracht worden van de Aanbestedingswet 2012 (in 2013) zijn aanbestedende diensten verplicht om al hun openbare aanbestedingen (nationaal openbaar en Europees) op TenderNed te publiceren. Daarmee is op voorhand inzichtelijk hoeveel Europese en nationale aanbestedingen van Nederlandse aanbestedende diensten gepubliceerd zijn in de te onderzoeken periode 1 april 2013 tot en met 10 december 2015. In totaal gaat het om 13.227 aanbestedingsprocedures. De start van deze periode is gelijk aan de ingangsdatum van de Aanbestedingswet 2012. De einddatum van 10 december 2015 is bepaald door de minimale doorlooptermijn (22 dagen) van een openbare Europese aanbesteding af te halen van 1 januari 2016. De gevolgde aanpak kent vervolgens twee sporen. Op de volgende pagina is de aanpak schematisch weergegeven. Vervolgens gaan we verder op de aanpak in.

Aanpak (2) schematische weergave

Aanpak (3)

Aanbestedingen via TenderNed

Spoor 1

Uit de TenderNed-database hebben we alle gepubliceerde aanbestedingen geselecteerd waarbij staat aangegeven dat deze zijn afgebroken of niet zijn gegund. Het gaat hierbij om aanbestedingen die middels het onlineplatform TenderNed zijn aangemaakt en niet zijn geïmporteerd uit andere aanbestedingsplatformen. Het gaat om in totaal 866 aanbestedingen van 402 verschillende aanbestedende diensten waarvan in TenderNed geregistreerd staat dat deze zijn afgebroken, niet gegund of niet het gewenste resultaat hebben opgeleverd. Van deze selectie aanbestedingen zijn de contactpersonen die in TenderNed zijn geregistreerd benaderd om voor één of meerdere (indien aan de orde) aanbestedingen een

online-enquête in te vullen (voor de vragenlijst: zie bijlage A).

Niet benaderd

Naast de aanbestedingen die via spoor 1 zijn benaderd, zijn er nog andere aanbestedingen die zijn aangemaakt in TenderNed die mogelijk zijn afgebroken. Het gaat hierbij om aanbestedingen in de onderzoeksperiode die zijn aangemaakt in TenderNed, waarvan geen melding is gemaakt dat deze zijn afgebroken, maar waarvan ook geen “Aankondiging van een gegunde opdracht” is aangetroffen. Het gaat om in totaal 1312 aanbestedingen. In deze aanbestedingen zou een aanbestedende dienst wellicht gekozen kunnen hebben, bewust of onbewust, om geen gunningspublicatie te publiceren in de onderzoeksperiode.

Aanpak (4)

Er is in dit onderzoek voor gekozen om deze groep aanbestedingen niet te benaderen. De kans dat aanbestedende diensten onterecht worden benaderd, is bij deze groep aanbestedingen relatief groot, terwijl we al op een andere manier (spoor 1, online-enquête) gericht aanbestedende diensten uit deze deelpopulatie kunnen benaderen over aanbestedingen waarvan de aankondigingen via TenderNed zijn verlopen. Daarmee zijn aanbestedingen waarvan aankondigingen via TenderNed zijn verlopen al sterk vertegenwoordigd in het onderzoek.

Aanbestedingen via andere platforms

Spoor 2

In de TenderNed-database staan ook aankondigingen van

aanbestedingen die via andere platforms zijn aanbesteed. Deze aankondigingen zijn vanuit andere aanbestedende platforms geïmporteerd naar TenderNed. Bij deze aanbestedingen staat in TenderNed niet geregistreerd of ze al dan niet zijn ingetrokken. Bij deze aanbestedingen hebben we gekeken of er naast een “Aankondiging van een opdracht” ook een “Aankondiging van een gegunde opdracht” aanwezig is (gepubliceerd tot en met 31 juni 2016) met hetzelfde TenderNed-kenmerk. Aanbestedingen waarvan geen “Aankondiging van een gegunde opdracht” aanwezig is, kunnen zijn ingetrokken. We weten dit op voorhand echter niet zeker, want er kan ook sprake zijn van een administratieve of andere oorzaak van het ontbreken van een “Aankondiging van een gegunde opdracht” bij een bepaalde aanbesteding.

Aanpak (5)

Het benaderen van deze groep aanbestedingen gaat dus gepaard met een bepaalde onzekerheid: op voorhand is onduidelijk of de betreffende aanbesteding daadwerkelijk is ingetrokken.

Omdat bij deze aanbestedingen die via andere platforms zijn aanbesteed binnen de scope van dit onderzoek geen andere mogelijkheden waren om deze deelpopulatie te betrekken, is er toch voor gekozen om aanbestedende diensten van deze aanbestedingen te benaderen. Hierbij is het risico genomen dat deze aanbestedende diensten onterecht worden benaderd.

Het gaat bij spoor 2 in totaal om 2830 aanbestedingen van 516 aanbestedende diensten. Bij deze aanbestedingen staan in TenderNed geen contactgegevens geregistreerd.

We hebben waar mogelijk andere contactgegevens van de betreffende aanbestedende dienst uit TenderNed erbij gezocht. Dit was mogelijk voor 266 aanbestedende diensten, verantwoordelijk voor 2.336 aanbestedingen waarvoor we geen “Aankondiging van een gegunde opdracht” in de TenderNed database hebben aangetroffen.

In deze selectie zit een flink aantal aanbestedende diensten met relatief veel aanbestedingen. Voor aanbestedende diensten met veel aanbestedingen zou het betekenen dat ze veel tijd moeten investeren als zij de online-enquête moeten invullen. Daarom hebben we de groep aanbestedende diensten met 10 of meer aanbestedingen waarvan geen “Aankondiging van een gegunde opdracht” aanwezig is in de TenderNed-

Aanpak (6)

database, telefonisch benaderd met het verzoek een voor hen toegespitst invulschema in te vullen. Indien we de juiste persoon hebben kunnen spreken, hebben we dit invulschema per e-mail toegezonden.

Aanbestedende diensten met minder dan tien aanbestedingen waarvan geen “Aankondiging van een gegunde opdracht” aanwezig is in de TenderNed-database hebben we wel per e-mail uitgenodigd om de online-enquête over de betreffende aanbestedingen in te vullen.

Op de volgende pagina volgt een samenvatting van de verschillende sporen in het onderzoek en de aantallen aanbestedingen en aanbestedende diensten die daarbij horen.

Aanpak (7)

Deelpopulatie	Benaderd	Spoor	Aantal Aanbestedingen	Aantal unieke aanbestedende diensten	Respons	%
Aanbestedingen TenderNed						
Melding ingetrokken of niet gegund	Online-enquête	1	866	402	342	39%
Geen aankondiging van een gegunde opdracht	Niet benaderd		1333	537		
<i>Totaal aantal aanbestedingen TenderNed geselecteerd</i>			2199	622		
Aanbestedingen andere platforms						
Geen aankondigingen van een gegunde opdracht	Online-enquête	2	556	194	57	10%
Geen aankondigingen van een gegunde opdracht	Telefonisch benaderen*	2	1780	72	139	8%
Geen aankondigingen van een gegunde opdracht	Niet benaderd		494	250		
<i>Totaal aantal aanbestedingen andere platforms geselecteerd</i>			2830	516		

* In batch 2 (telefonisch benaderen) hebben we minimaal één poging gedaan om de betreffende aanbestedende dienst te bereiken. Bij 56 aanbestedende diensten was het niet mogelijk om tijdig bij de juiste contactpersonen terecht te komen, of gaf men aan geen antwoord te kunnen geven op onze vraag. Twee aanbestedende diensten gaven aan niet mee te willen werken. In totaal zijn bij 10 aanbestedende diensten de beoogde contactpersonen tijdig bereikt en zijn vervolgens bij zeven aanbestedende diensten een invulformulier gestuurd.

Resultaten

Respons

In totaal hebben we in dit onderzoek 668 aanbestedende diensten benaderd over in totaal 3.202 aanbestedingsprocedures in de periode 1 april 2013 tot 10 december 2015 die mogelijk zijn afgebroken en/of niet gegund (zie ook de tabel op pagina 6). Aangezien het om twee separate onderzoeksporen gaat, behandelen we de respons (uitgedrukt in een percentage) per onderzoekspoor apart. De respons via spoor 1 was zoals verwacht het hoogst: 39%. Voor spoor 2 was de respons aanzienlijk lager: 8%. Het lage responspercentage bij spoor 2 is waarschijnlijk het gevolg van:

- Ontbreken van contactgegevens per aanbesteding (hiertoe waren we genoodzaakt om een algemeen contactpersoon of adres van de betreffende aanbestedende dienst te benaderen).

- Een groot deel van de aanbestedingen bleken toch te zijn gegund, bijvoorbeeld onder een ander TenderNed-kenmerk. Hierdoor voelden de aangeschreven contactpersonen van aanbestedende diensten zich minder aangesproken toen zij voor dit onderzoek werden benaderd en waren vervolgens minder geneigd om mee te werken.

Representativiteit

Wanneer we verder inzoomen op de samenstelling van de respons, dan blijkt dat er sprake is van een goede verdeling over de verschillende (deel)sectoren. Op basis van een Chi-kwadraat toets hebben we kunnen vaststellen dat de respons representatief is voor de aanbestedingen die in eerste instantie voor dit onderzoek zijn geselecteerd. Daarbij blijkt tevens dat (deel)sectoren met relatief veel

Resultaten (2)

aanbestedingen, zoals bouwwerkzaamheden, software en informatiesystemen, zakelijke dienstverlening en diensten inzake afvalwater, afval, reiniging en milieu ruim in de respons vertegenwoordigd zijn (zie bijlage B). Daarnaast is de verdeling tussen Europese en nationale aanbestedingen in de respons vergelijkbaar met de aanbestedingen die in de voor-selecties van spoor 1 en spoor 2 van het onderzoek zijn gemaakt. Doordat we met twee sporen hebben gewerkt, hebben we bovendien zowel aanbestedende diensten die met TenderNed werken geïnccludeerd als aanbestedende diensten die met andere platforms werken.

Tot slot is er mogelijk sprake van enige bias in de respons, vanwege het feit dat aanbestedingen die zijn aangemaakt in TenderNed waarvan geen melding is gemaakt dat deze

zijn afgebroken, maar waarvan ook geen “Aankondiging van een gegunde opdracht” is gevonden niet zijn meegenomen in het onderzoek. Deze groep aanbestedingen lijkt echter qua voorselectie op de selectie van spoor 2. Voor spoor 2 is immers ook met de nodige onzekerheid een voorselectie gemaakt van aanbestedingen waarvan geen aankondiging van een gunning is aangetroffen. In de berekeningen van de resultaten voegen we deze groep aanbestedingen samen met de deelpopulatie (voorselectie) van spoor 2.

Resultaten (3)

Voortijdig afgebroken aanbestedingen

Uit de ontvangen reacties (hierna: respons) blijkt dat niet alle aanbestedingen die op voorhand waren geselecteerd daadwerkelijk voortijdig waren afgebroken. Van de 528 aanbestedingen in de respons, bleek 46% volgens de betreffende aanbestedende dienst wel degelijk te zijn gegund (zie voor een overzicht van de resultaten de figuur op pagina 16). 286 (54%) van de aanbestedingen waren voortijdig afgebroken. Hierbij is het belangrijk om onderscheid te maken tussen de twee onderzoekssporen, omdat bij spoor 1 aanbestedende diensten zelf op TenderNed hadden aangegeven dat de aanbesteding was afgebroken terwijl dit bij spoor 2 op voorhand niet duidelijk was. Van de 342 aanbestedingen waarover we via spoor 1 informatie hebben ontvangen bleken er 88 (26%) (toch) gegund te zijn.

Van de 186 aanbestedingen waarover we via spoor 2 informatie hebben ontvangen bleken er 154 (83%) (toch) gegund te zijn.

Vertaald naar de twee deelpopulaties (spoor 1 en spoor 2) en rekening houdend met een betrouwbaarheidsinterval van 95% is tussen de 8% en 12% van alle aanbestedingen in de onderzoeksperiode voortijdig afgebroken. Dit correspondeert met tussen de 1.097 en 1.599 van de 13.227 aanbestedingen die in de periode 1 april 2013 - 10 december 2015 op TenderNed zijn aangekondigd.

Resultaten (4)

Van deze 286 voortijdig afgebroken aanbestedingen in de respons is bij 23% van de gevallen aangegeven dat er geen geldige inschrijvingen zijn ontvangen. Dit kan bijvoorbeeld te wijten zijn aan onvoldoende professionaliteit aan de zijde van de inschrijvers, of aan het stellen van niet realistische voorwaarden van de aanbestedende dienst. In 2% werd aangegeven dat de aankondiging van een gunning alsnog wordt verzonden en in 15% van de voortijdig afgebroken aanbestedingen was sprake van een andere situatie (zeer divers). 61% (tussen de 56% en 66%) van de voortijdig afgebroken aanbestedingen zijn volgens de aanbestedende diensten daadwerkelijk ingetrokken. Vertaald naar de totale populatie gaat het om tussen de 622 en 1045 aanbestedingen die in de onderzoeksperiode (april 2013 - december 2015) daadwerkelijk zijn ingetrokken.

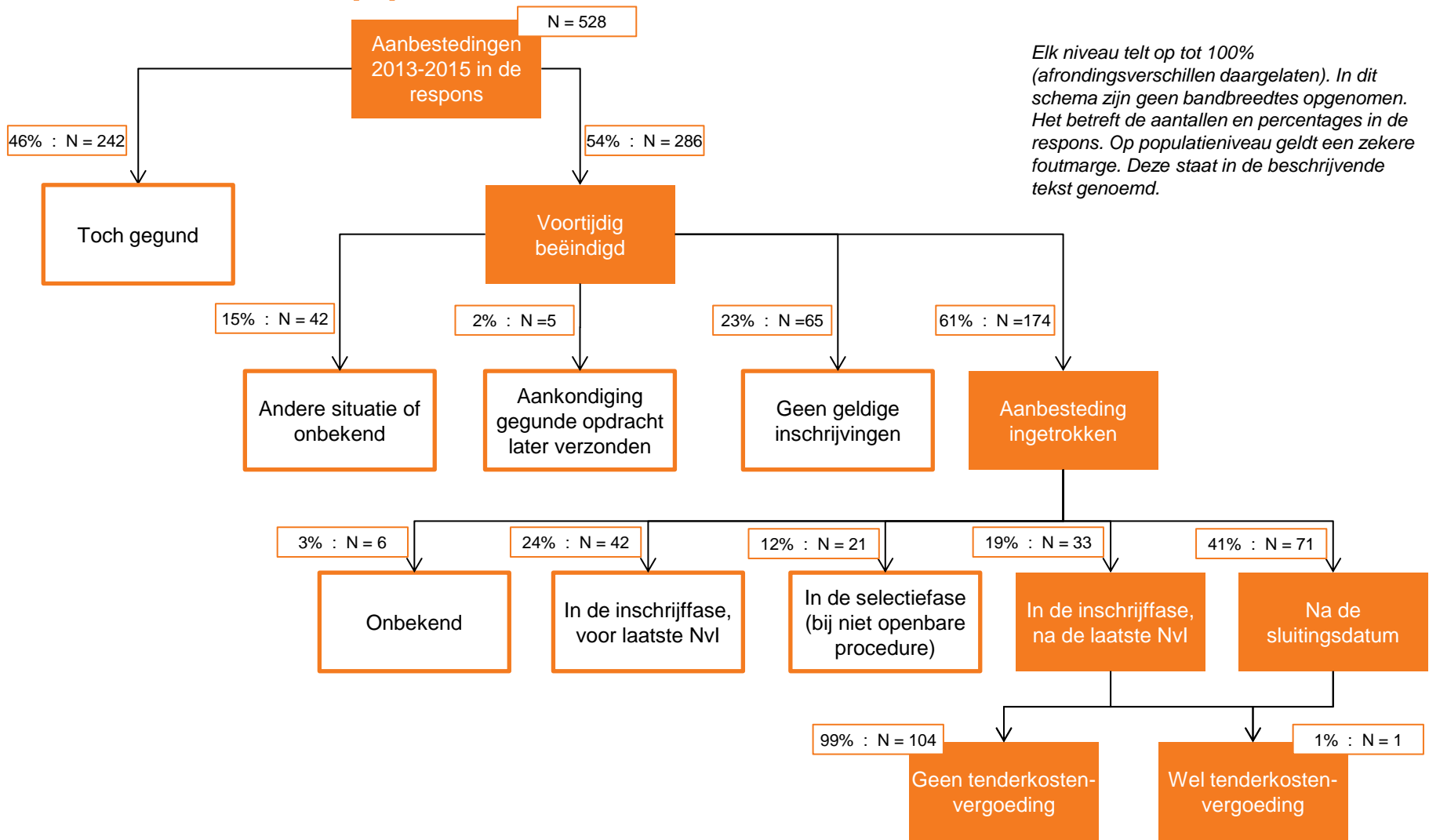
Van de 174 ingetrokken aanbestedingen in de respons is 24% in de inschrijffase ingetrokken, maar wel voor de laatste Nota van Inlichtingen. In 60% (tussen de 54% - 66%) van de ingetrokken aanbestedingen is de aanbesteding na de laatste Nota van Inlichtingen ingetrokken (41% is ingetrokken na sluiting). Vertaald naar de totale populatie is tussen de 3% en 5% van alle aanbestedingen na de laatste Nota van inlichtingen ingetrokken. Dit correspondeert met tussen de 334 en 693 van de 13.227 aangekondigde aanbestedingsprocedures in TenderNed in de periode 1 april 2013 - 10 december 2015.

Resultaten (5)

Tenderkostenvergoeding

In dit onderzoek is de centrale vraag hoe vaak sprake is geweest van een vergoeding van de tenderkosten bij afgebroken aanbestedingen die na de laatste Nota van Inlichtingen zijn ingetrokken. Van de 104 aanbestedingen in de respons die na de laatste Nota van Inlichtingen zijn ingetrokken bleek bij één aanbesteding een vergoeding van de tenderkosten te zijn betaald aan de inschrijvende partijen. Dit komt neer op afgerond 1% (vertaald naar de gehele populatie: tussen de 0 en 3%).

Resultaten (6)

Elk niveau telt op tot 100% (af rondingsverschillen daargelaten). In dit schema zijn geen bandbreedtes opgenomen. Het betreft de aantallen en percentages in de respons. Op populatieniveau geldt een zekere foutmarge. Deze staat in de beschrijvende tekst genoemd.

Conclusies

Hoofdconclusies

Het doel van het onderzoek is om inzichtelijk te maken hoe vaak aanbestedingsprocedures in de afgelopen jaren tussen het moment van indienen van de (laatste) Nota van Inlichtingen en het moment waarop de opdracht anders zou zijn gegund, zijn ingetrokken en in hoeveel van die gevallen hierbij schadevergoedingen zijn uitgekeerd (en indien voorhanden welk bedrag).

Op basis van dit onderzoek kunnen we de volgende conclusies trekken:

- Een relatief klein deel van alle aanbestedingen die in TenderNed staan opgenomen wordt voortijdig afgebroken. Van de 13.227 aanbestedingen in de periode 1 april 2013 tot en met 10 december 2015 die in TenderNed staan opgenomen, blijkt tussen de 3% en 5% te zijn ingetrokken na de laatste Nota van inlichtingen. Vertaald naar alle aanbestedingen in de

onderzoekperiode correspondeert dit met tussen de 334 en 693 aanbestedingen.

- Het komt nauwelijks voor dat bij aanbestedingen die na de laatste Nota van inlichtingen worden afgebroken een tenderkostenvergoeding wordt betaald aan de inschrijvende partijen. In de reacties die we hebben ontvangen kwam dat slechts éénmaal voor. Vertaald naar de totale populatie van voortijdig maar te laat ingetrokken aanbestedingen, rekening houdend met de foutmarge, ligt dit percentage tussen de 0% en 3%.
- Aangezien bij slechts 1 aanbesteding in de respons sprake was van een tenderkostenvergoeding, kunnen we op basis van dit onderzoek geen betrouwbare uitspraken doen over het bedrag dat is uitgekeerd aan de inschrijver(s) die te maken hebben bij te laat ingetrokken aanbestedingen. Duidelijk is naar ons oordeel wel dat het zeer sporadisch voor lijkt te komen.

Conclusies (2)

Beperkingen van het onderzoek

Voor de opzet van dit onderzoek is de beschikbare doorlooptijd sterk bepalend geweest. Voor het onderzoek is gekozen om gebruik te maken van gegevens uit de TenderNed-database. Hierin staan alle openbare (nationaal openbaar en Europees) aanbestedingen van Nederlandse aanbestedende diensten. Door deze keuze vallen onderhandse aanbestedingen buiten de scope van dit onderzoek. Daarbij staat niet bij alle aanbestedingen in TenderNed geregistreerd of ze al dan niet voortijdig zijn afgebroken. Daarmee was het in dit onderzoek niet mogelijk om vooraf exact de populatie (afgebroken aanbestedingen) vast te kunnen stellen.

Op basis van de respons op de uitvraag onder aanbestedende diensten hebben we daar wel een

schatting van kunnen maken: tussen de 1.097 en 1.599 van de 13.227 aanbestedingen die in de periode 1 april 2013 - 10 december 2015 op TenderNed zijn aangekondigd zijn afgebroken.

Ook was het niet mogelijk om binnen de scope van dit onderzoek alle aanbestedende diensten te benaderen via de contactpersonen van de betreffende aanbestedingen, wegens het ontbreken van contactgegevens bij geïmporteerde aanbestedingen. Een groot deel van de populatie is echter wel benaderd. Bovendien vertegenwoordigt de respons een goede afspiegeling van de type aanbestedingen die vooraf waren geselecteerd.

Gegeven de benoemde beperkingen van het onderzoek bestaat er een zekere foutmarge omtrent de in dit onderzoek genoemde percentages.

Bijlage A: Vragenlijst online-enquête

Vragenlijst	
1.	Is voor deze aanbesteding een aankondiging van een gegunde opdracht verzonden?
2.	Wat is de reden dat er nog geen aankondiging van een gegunde opdracht is verzonden?
3.	In welke fase bevond de aanbesteding zich toen deze is ingetrokken?
4.	Was er sprake van een vergoeding van de tenderkosten voor de inschrijver(s)?
5.	Wat was de hoogte van deze vergoeding? (vul een afgerond bedrag in)
6.	Wat was de beoogde opdrachtwaarde? (vul een afgerond bedrag in)
7.	Aan hoeveel partijen is deze vergoeding uitgekeerd?
8.	Wat was de reden voor het (deels) vergoeden van de tenderkosten?
9.	Hoe is de hoogte van de vergoeding van de tenderkosten bepaald?

Bijlage B: Respons naar cpv-code

CPV	Omschrijving	Eerste selectie	Respons
03	Landbouw- en veeteelt-, kwekerij-, visserij-, bosbouw- en aanverwante producten	22	0
09	Aardolieproducten, brandstof, elektriciteit en andere energiebronnen	112	9
14	Mijnbouw, basismaterialen en aanverwante producten	4	0
15	Voeding, dranken, tabak en aanverwante producten	31	2
16	Landbouwmachines	9	1
18	Kleding, schoeisel, bagageartikelen en accessoires	39	4
19	Leder, textielweefsels, kunststof- en rubber materialen	6	1
22	Drukwerk en aanverwante producten	53	2
24	Chemische producten	22	2
30	Kantoorapparaten en gegevensverwerkende apparatuur, -uitrusting en -benodigdheden, uitgezonderd meubilair en softwarepakketten	162	22
31	Elektrische machines, apparaten, uitrusting en verbruiksartikelen. Verlichting	70	4
32	Radio-, televisie-, communicatie-, telecommunicatietoestellen en aanverwante apparatuur	68	8
33	Medische apparatuur, farmaceutische artikelen en artikelen voor lichaamsverzorging	128	10
34	Vervoersmaterieel en bijbehorende producten	152	19
35	Uitrusting voor veiligheid, brandweer, politie en leger	34	6
37	Muziekinstrumenten, sportartikelen, spelletjes, speelgoed, handwerk, kunstartikelen en toebehoren	15	4
38	Laboratoriuminstrumenten, optische en precisie-instrumenten (uitgezonderd brillen)	54	7
39	Meubelen (m.i.v. kantoormeubelen), inrichtingsartikelen, huishoudelijke apparaten (uitgez. verlichting) en schoonmaakproducten	90	2
41	Verzameld en gezuiverd water	2	0
42	Bedrijfsmachines	77	10
43	Machines voor de mijnbouw, steengroeven en voor de bouw	3	0
44	Structuren en materialen voor de bouw; ondersteunende producten voor de bouw (uitgezonderd elektrische apparatuur)	60	11
45	Bouwwerkzaamheden	1524	167
48	Software en informatiesystemen	163	22
50	Reparatie- en onderhoudsdiensten	142	14
51	Installatiediensten (uitgezonderd software)	24	2
55	Diensten voor hotel, restaurant en detailhandel	27	3
60	Vervoersdiensten (uitg. vervoer van afval)	66	7
63	Ondersteunende en aanvullende vervoersdiensten; reisbureaudiensten	16	0
64	Post- en telecommunicatiediensten	74	7
65	Openbare voorzieningen	15	1
66	Financiële en verzekeringsdiensten	128	19
70	Makelaarsdiensten	37	3
71	Dienstverlening op het gebied van architectuur, bouwkunde, civiele techniek en inspectie	203	12
72	IT-diensten: adviezen, softwareontwikkeling, internet en ondersteuning	165	11
73	O&O, en aanverwante diensten	57	2
75	Diensten voor openbaar bestuur, defensie en sociale verzekering	15	0
76	Diensten in verband met olie- en gasindustrie	3	0
77	Diensten voor land-, bos- en tuinbouw, aquacultuur en iemkerij	112	6
79	Zakelijke dienstverlening: juridisch, marketing, consulting, drukkerij en beveiliging	474	40
80	Diensten voor onderwijs en opleiding	76	8
85	Gezondheidszorg en maatschappelijk werk	119	4
90	Diensten inzake afvalwater, afval, reiniging en milieu	291	28
92	Cultuur-, sport- en recreatiediensten	27	4
98	Overige gemeenschaps-, sociale en persoonlijke diensten	55	6
	Onbekend	3	38
	Totaal	5026	490